

SPECIAL ARTICLE

The Decade of “Belt and Road Initiative” and the Promotion of Chinese Language Education

Suppakorn Khonkhlong; Paneeya Kradumporn; Maneeporn Saksoong

School of Sinology, Mae Fah Luang University Chiang Rai 57100 Thailand

E-mail: suppakorn.kho@mfu.ac.th

Abstract

Since 2013, when the People's Republic of China announced the “Belt and Road initiative”, it has driven and linked itself to various regions, including Asia, Africa, Europe, and Latin America. Over the past decade, this initiative has promoted the expansion and continuous development of Chinese language education in these regions. This effort is part of a broader plan known as "people-to-people bonds," which is one of the five major initiatives under the “Belt and Road initiative”. This plan focuses on supporting and developing Chinese language education, believing that teaching Chinese will lead to a correct understanding of China and benefit the strategy's implementation. Thus, Chinese language education serves as a bridge towards sustainable connections between countries and plays a crucial role in the “Belt and Road initiative”. Therefore, educational institutions and institutes that offer Chinese language courses should take advantage of this opportunity to find ways to develop and adapt their teaching methods in response to changing economic conditions.

Keywords: Teaching Chinese Language; Belt and Road Initiative; Connectivity

บทความพิเศษ

หนึ่งทศวรรษข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” และการขับเคลื่อนการเรียนการสอนภาษาจีน

ศุภกร คนคลอง¹ ปณิญา กระจุกพร² มณีพร ศักดิ์สูง³

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 57100 ประเทศไทย

อีเมล Suppakorn.kho@mfu.ac.th

บทคัดย่อ

ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 ที่สาธารณรัฐประชาชนจีนได้ประกาศใช้ข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ในการขับเคลื่อน และเชื่อมโยงตนเองไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ ทวีปเอเชีย ทวีปแอฟริกา ทวีปยุโรป ตลอดจนภูมิภาคลาตินอเมริกา และในหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมา ผลักดันให้การเรียนการสอนภาษาจีนในภูมิภาคต่างๆ มีการขยายตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้แผนการดำเนินงานที่มีชื่อว่า “การเชื่อมโยงประชาชน” ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในห้าแผนการดำเนินงานหลักภายใต้ข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” โดยมุ่งเน้นการสนับสนุน และพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน ซึ่งเชื่อว่าการเรียนการสอนภาษาจีนจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประเทศจีน และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ฯ การเรียนการสอนภาษาจีนจึงทำหน้าที่เป็นเหมือนสะพานสู่ความเชื่อมโยงอย่างยั่งยืนระหว่างประเทศ และมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษา และสถาบันต่าง ๆ ที่มีการเรียนการสอนภาษาจีน ควรใช้ประโยชน์จากโอกาสนี้ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาและปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนภายใต้สภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

คำสำคัญ การเรียนการสอนภาษาจีน ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ความเชื่อมโยง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

² อาจารย์ ดร. สาขาวิชาการสอนภาษาจีน สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

³ อาจารย์ สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

บทนำ

ในปี ค.ศ 2013 รัฐบาลของสาธารณรัฐประชาชนจีนนำโดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้มีแนวคิดที่จะพัฒนาเส้นทางสายไหม เส้นทางการค้าในยุคสมัยโบราณของจีนที่เคยมียิ่งใหญ่ กลับมาเป็นยุทธศาสตร์เส้นทางสายไหมในศตวรรษที่ 21 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง”

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ Silk Road Economic Belt หรือ การเชื่อมโยงทางบก เป็นการเชื่อมโยง 3 เส้นทาง คือ เส้นทางที่ 1 เชื่อมโยงจีนกับ เอเชียกลาง รัสเซีย และยุโรป เส้นทางที่ 2 เชื่อมโยงจีนกับอ่าวเปอร์เซีย และทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ผ่านทางเอเชียกลางและตะวันออกกลาง และเส้นทางที่ 3 เชื่อมโยงจีนกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ โดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ซึ่งข้อริเริ่มดังกล่าวเป็นการบูรณาการทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และการขยายการค้าในระดับภูมิภาค Maritime Silk Road หรือ การเชื่อมโยงทางทะเล รู้จักกันดีในชื่อ “21st Century Maritime Silk Road” หรือเส้นทางสายไหมด้านเศรษฐกิจทางทะเลในศตวรรษที่ 21 เส้นทางดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านต่าง ๆ รวมถึงด้านการลงทุนระหว่างจีนกับประเทศในแถบภูมิภาคมหาสมุทร ได้แก่ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แอฟริกาเหนือ แอฟริกาตะวันตก รวมถึงมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งทั้ง 2 ส่วนก่อให้เกิดความเชื่อมโยงทางด้านคมนาคม ด้านโลจิสติกส์ และเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นการจัดตั้งระเบียบปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและการจัดสรรปันส่วน ของทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์มากที่สุดโดยมุ่งเน้นการรวมตัวกันทางการตลาด และความร่วมมือกันทางเศรษฐกิจเพื่อกระจายผลประโยชน์สู่ส่วนรวมในระดับภูมิภาค และเพื่อสร้างความมั่นคงทางพลังงาน (Aksornsri, 2016) ด้วยการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรต่าง ๆ ผ่านการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการเมืองระหว่างภูมิภาคและประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่โครงการนี้พาดผ่าน

ทั้งนี้ รัฐบาลจีนมุ่งเน้นในการขยาย “ความเชื่อมโยง” และ “ความร่วมมือ” ให้รอบด้านกับนานาประเทศที่อยู่บนแถบเส้นทาง โดยเฉพาะการสร้างความร่วมมือทางการศึกษากับนานาประเทศ เพื่อเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งเดิมรัฐบาลจีนได้จัดตั้งสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ (Office of Chinese Language Council International หรือ Hanban : ฮั่นป๋น) เพื่อทำหน้าที่เป็นหน่วยงานขับเคลื่อนและกำกับดูแลการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมจีนในต่างประเทศ ผ่านกลยุทธต่างๆ เช่น การจัดสรรทุนการศึกษาให้ผู้เรียนจากต่างประเทศเดินทางไปศึกษาในประเทศจีน การผลิตบุคลากรครูสอนภาษาจีน เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาและวัฒนธรรมให้กับสถานศึกษาในประเทศต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามครู/อาจารย์อาสาสมัครชาวจีน และการจัดโครงการการแข่งขันภาษาและวัฒนธรรมจีน “สะพานจีน” เป็นต้น นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติยังได้จัดตั้งสถาบันขงจื่อร่วมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในประเทศจีนหลายแห่ง เพื่อให้มหาวิทยาลัยเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมและเป็นผู้ขับเคลื่อนภารกิจการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนในเชิงปฏิบัติ ส่วนสำนักงานส่งเสริมฯ จะเป็นผู้วางแผนเชิงนโยบายและคอยให้การสนับสนุนเรื่องงบประมาณ ทั้งนี้ ในปี ค.ศ. 2020 ที่ผ่านมา รัฐบาลจีนได้มีการปรับโครงสร้างหน่วยงานของสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติ โดยแบ่งสำนักงานเดิมออกเป็น 2 ส่วนงาน คือ Center

for Language Education and Cooperation และ Chinese International Education Foundation เข้ามาทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนในนานาประเทศ เพื่อรองรับการขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

โดยประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับอิทธิพลที่แผ่ขยายมาจากประเทศจีนในมิติต่าง ๆ เชิงสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ ส่งผลให้เกิดกระแสนิยมการเรียนภาษาจีนในประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากการมีสถาบันขงจื่อเข้ามาตั้งในสถานศึกษาต่าง ๆ ของไทยมากถึง 13 แห่ง โดยสถาบันขงจื่อเหล่านี้จะมีบทบาทและหน้าที่หลักในการสนับสนุนการจัดการสอนภาษาและวัฒนธรรมจีน มุ่งเน้นการจัดทำหลักสูตรภาษาจีนต่าง ๆ และส่งครูหรืออาจารย์อาสาสมัครชาวจีนเข้ามาช่วยในการจัดเรียนการสอนภาษาจีนเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านภาษาจีน เพื่อรองรับการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค (Zhao, 2020)

1. การเรียนการสอนภาษาจีน และความเชื่อมโยงกับข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

การเรียนการสอนภาษาจีน คือรากฐานที่สำคัญสำหรับข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เพราะภาษาคือเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างกันในการดำเนินความร่วมมือ ซึ่งจะเป็หนึ่งในกฎเกณฑ์กำหนดความสำเร็จของการผลักดันโครงการต่าง ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง (Liu and Li, 2020) ในปัจจุบัน กลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางฯ จึงเริ่มมีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น หรือแม้กระทั่งในหลาย ๆ ประเทศที่มีการเรียนการสอนภาษาอยู่แล้ว ก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางต่าง ๆ มีการให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาจีนในทุก ๆ มิติ อาทิ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมจีน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างกันอย่างลึกซึ้ง (Han, 2021) ดังนั้น การส่งเสริมความร่วมมือทางด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ และด้านวัฒนธรรม ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางกับนานาประเทศตามแถบเส้นทางฯ ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนก้าวขึ้นมา มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมาก

1.1 ความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาจีนต่อข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

การเชื่อมโยงทางภาษา คือ พื้นฐานในการสร้างความร่วมมือต่าง ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง โดยนักวิชาการทางด้านภาษาจีนของสาธารณรัฐประชาชนจีน Li Yu-ming (2015) Lu Jia-ming (2016) และ Wang Hui (2016) ได้กล่าวว่า “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางจะต้องมีภาษาจีนเป็นพื้นฐานในการดำเนินงาน” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า การเชื่อมโยงทางภาษาและความเข้าใจทางภาษา จะเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานเจรจาสื่อสาร และทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน (Wei, 2015) ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาจีนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในเวลาที่ประเทศจีนกำลังพยายามผลักดันความเชื่อมโยงต่าง ๆ อาทิ การเชื่อมโยงนโยบายระหว่างกัน การเชื่อมโยงและลดกำแพงทางการค้า การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการเชื่อมโยงประชาชนระหว่างจีนกับนานาประเทศ ทั้งนี้ การผลักดันความเชื่อมโยง เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการดำเนินงานภายใต้ข้อริเริ่มฯ ภาษาจีนจึงกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญและหลักประกันสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยง โดย Wu Ying-hui (2016) ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนภาษาจีน ได้ให้ข้อสังเกตสำคัญไว้ว่า “ไม่ว่าจะเป็นนโยบายใด ๆ ก็ตาม

ของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายระหว่างประเทศ จะมีความเกี่ยวข้องกับภาษาจีนเสมอ” จะเห็นได้ว่า “ภาษาจีน” ไม่ได้ถูกมองเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับใช้สื่อสารแต่เพียงอย่างเดียว แต่ถูกให้ความสำคัญเป็นอย่างมากในฐานะกุญแจสำคัญสำหรับการดำเนินงานตามนโยบายต่าง ๆ ไม่เพียงแต่จะลดปัญหาหรือการสื่อสารที่คลาดเคลื่อน แต่ยังเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระดับประชาชนระหว่างประเทศจีนกับนานาประเทศตามแถบเส้นทาง เสริมสร้างกรอบความร่วมมือและบรรยากาศความเป็นนานาชาติระหว่างกันในอนาคต

ในขณะเดียวกัน การผลักดันโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การค้าและการลงทุน และความร่วมมือภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของการเรียนการสอนภาษาจีน ตลอดจนความต้องการในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน อาทิ บุคลากรทางภาษาจีน ผลงานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน ผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีน (Zhao, 2015) ดังนั้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เกิดขึ้น การพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนในกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งสำหรับสาธารณรัฐประชาชนจีน และประเทศปลายทาง

1.2 ทิศทางของการเรียนการสอนภาษาจีนที่เปลี่ยนไป ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เป็นกรอบความร่วมมือขนาดใหญ่และมีเส้นทางที่หลากหลาย อีกทั้งมีองค์ประกอบภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลายเป็นอย่างมาก การผลักดันการเรียนการสอนภาษาจีนในกลุ่มประเทศที่เส้นทางพาดผ่านจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาความร่วมมือภายใต้ข้อริเริ่มฯ โดยตั้งแต่ปี ค.ศ. 2013 ที่ผ่านมา ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้เสนอข้อริเริ่มฯ ดังกล่าวขึ้น ทำให้หลาย ๆ ประเทศที่ถูกกล่าวถึงให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เริ่มมีการลงทุนและสร้างความร่วมมือที่หลากหลายรูปแบบกับประเทศตามแถบเส้นทางฯ ทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ส่งผลให้ภาษาและวัฒนธรรมจีนกลายมาเป็นที่สนใจแก่ประชาชนในประเทศเหล่านั้น โดยการเรียนการสอนภาษาจีนจะเข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักการการปฏิบัติการทั้ง 5 ประการของข้อริเริ่มฯ คือ การเชื่อมโยงนโยบาย การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน การเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ การเชื่อมโยงระบบการเงิน และการเชื่อมโยงประชาชน (NDRC, 2015) ซึ่งแต่ละด้านการเชื่อมโยงมีพันธกิจและแผนการดำเนินงานที่หลากหลายมิติ มีเป้าหมายของการดำเนินที่แตกต่างกันในแต่ละมุมมอง เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการเชื่อมโยงประเทศจีนกับนานาประเทศในทุก ๆ มิติ หากกล่าวเพียงชื่อหลักการการปฏิบัติการทั้ง 5 ประการของข้อริเริ่มฯ นั้น อาจยังไม่เห็นถึงความสำคัญและบทบาทของภาษาจีน หรือทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนที่จะเข้ามามีส่วนเสริมการดำเนินงานแต่อย่างใด แต่หากวิเคราะห์จากรายละเอียดการดำเนินงานของแต่ละหลักการนั้น พบว่า ในทุก ๆ หลักการ จำเป็นต้องมีภาษาจีนสอดแทรกเข้าไปในการดำเนินงานทุกครั้ง ดังนี้

1. การเชื่อมโยงนโยบาย จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ทางด้านภาษาจีนในทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน แปล เนื่องจากการสื่อสารกันระหว่างรัฐกับรัฐจำเป็นต้องมีล่ามในการเจรจาต่อรองความร่วมมือระดับประเทศ หรือ

ผู้แปลเอกสารราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือ ซึ่งถือว่าเป็นทักษะทางภาษาจีนขั้นสูง เพราะนอกจากจะต้องมีทักษะภาษาจีนในระดับสูง ยังจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศจีนเป็นอย่างดี

2. การเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐาน จำเป็นต้องมีบุคลากรที่รู้ภาษาจีนเฉพาะทางเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะคำศัพท์ในเชิงเทคโนโลยี เนื่องจากปัจจุบัน ประเทศจีนพยายามส่งออกเทคโนโลยีของตนไปยังกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางฯ ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีด้านพลังงาน หรือแม้แต่เทคโนโลยีรถไฟความเร็วสูงซึ่งภาษาจีนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเหล่านี้ ถือว่าเป็นภาษาจีนขั้นสูงที่ไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนทั่วไป

3. การเชื่อมโยงระบบเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเป้าประสงค์หลักของข้อริเริ่มฯ เพื่อคาดหวังให้ประเทศจีนสามารถลดกำแพงทางการค้ากับนานาประเทศ เสริมสร้างช่องทางทางการค้าและการลงทุน ซึ่งจะต้องพึ่งพาบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศจีน และภาษาจีนที่ดีเป็นอย่างมาก เพื่อป้องกันการถูกผูกขาดหรือการเอาเปรียบจากการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนองค์ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการลงทุน ระเบียบทางการค้าของประเทศจีน

4. การเชื่อมโยงระบบการเงิน เป็นประเด็นการเชื่อมโยงที่ค่อนข้างซับซ้อน เพราะการที่นานาประเทศจะหันมาใช้ระบบการเงินที่เชื่อมโยงกันนั้นอาจเป็นเรื่องใหม่ที่ยังไม่เคยเกิดขึ้น หากพิจารณาไปในอนาคต บุคลากรที่จะพัฒนาเพื่อเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานในส่วนนี้ อาจจะต้องเป็นนักบัญชี หรือผู้เชี่ยวชาญทางการเงินที่สามารถพูดหรือสื่อสารภาษาจีนได้เป็นอย่างดี

5. การเชื่อมโยงประชาชน ถือว่าเป็นพื้นฐานของการดำเนินงานทั้งหมดของข้อริเริ่มฯ เพื่อให้ประชาชนของแต่ละประเทศกับประชาชนของประเทศจีน ซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องใช้ภาษาจีนในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังต้องใช้ภาษาจีนเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับประเทศจีนทั้งในเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสังคม เพื่อให้สามารถเรียนรู้และเข้าใจซึ่งกันและกัน ลดปัญหาวัฒนธรรมที่แตกต่าง ลดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ระหว่างการร่วมมือ

จากการวิเคราะห์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนภาษาจีนมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ในเชิงของสื่อกลางหรือเครื่องมือ และในขณะเดียวกัน ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางก็เป็นตัวแปรสำคัญที่กำลังส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนในนานาประเทศมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่มุ่งเน้นการสอนภาษาจีนเพื่อการสื่อสารเพียงอย่างเดียว ซึ่งทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนกำลังเกิดขึ้นนี้ จะนำมาซึ่งโอกาสและความท้าทายเป็นอย่างมากสำหรับประเทศปลายทาง โดยเฉพาะอย่างประเทศไทย ซึ่งแม้ว่า ประเทศไทยจะมีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนมาอย่างยาวนาน มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมร่วมกันมาอย่างต่อเนื่อง แต่คลื่นการเปลี่ยนแปลงทางความต้องการบุคลากรทางภาษาที่มีความเฉพาะทางหรือต้องมีทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน แปล ในขั้นที่สูงกว่าปกตินี้ จะเป็นโจทย์สำคัญและเป็นตัวกำหนดการผลิตทรัพยากรมนุษย์ด้านภาษาจีนของสถาบันการศึกษาต่อไป

2. ทิศทางการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

หลังจากที่สาธารณรัฐประชาชนจีน ประกาศดำเนินการข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางเมื่อปี ค.ศ. 2013 เป็นต้นมา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนทั่วโลก มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนเพิ่มมากขึ้น นอกไปจากนี้ ยังส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนเพียงอย่างเดียว อาจไม่เพียงพอต่อการรับมือกับการเคลื่อนไหวของประเทศจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

2.1 ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง และการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีน

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง มีเป้าประสงค์สำคัญในการเชื่อมโยงสาธารณรัฐประชาชนจีนกับเอเชียกลาง เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ รัสเซีย และยุโรป ซึ่งข้อริเริ่มดังกล่าวเป็นการบูรณาการทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาคผ่านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน อีกทั้ง มุ่งหวังขยายบทบาทและอิทธิพลของจีนในเวทีโลก และเพื่อถ่วงดุลกับประเทศมหาอำนาจฝั่งตะวันตก โดยประเด็นของความร่วมมือด้านต่าง ๆ ได้ถูกประกาศไว้ในเอกสารสำคัญชื่อว่า “Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road” โดยคณะกรรมการการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติของจีนประกาศใช้แผนปฏิบัติการตามเอกสารชื่อที่ประกาศใช้เมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ. 2015 (NDRC, 2015) ซึ่งภายในมีเนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางในแต่ละด้าน ครอบคลุม และสอดคล้องกับการดำเนินงานตามพันธกิจหลักอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถทางด้านภาษา และความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมจีนให้กับบุคลากรในประเทศตามแถบเส้นทาง เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้ ตลอดจนเยาวชนรุ่นใหม่ในประเทศนั้น ๆ มีความรู้ ความเข้าใจประเทศจีนมากยิ่งขึ้นและสามารถเป็นฟันเฟืองสำคัญในการพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับการดำเนินงานต่าง ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางได้สร้างบทใหม่ของการเรียนการสอนภาษาจีน โดยการทูตด้วยภาษาและวัฒนธรรมคือบทบาทใหม่ที่เกิดขึ้นของการเรียนการสอนภาษาจีนภายใต้การดำเนินการตามข้อริเริ่มฯ ใช้ประโยชน์จากการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือการสร้างความเข้าใจระหว่างกัน สร้างภาพลักษณ์ของประเทศ รวมถึงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อกลยุทธ์การเชื่อมโยงประชาชน (People-To-People Bond) ภายใต้ข้อริเริ่มฯ เป็นอย่างมาก และจะทำให้กลยุทธ์การเชื่อมโยงอื่น ๆ มีประสิทธิผลเพิ่มมากยิ่งขึ้น เนื่องจากการสร้างความร่วมมือในระดับประเทศ ไม่ว่าจะโครงการเล็กหรือโครงการใหญ่ จำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถในทางภาษา การส่งเสริมและผลักดันการทูตด้วยภาษาและวัฒนธรรมจีนจึงเป็นเครื่องมือหลักที่ประเทศจีนเลือกใช้ในการสร้างสะพานสู่ความร่วมมือกับนานาประเทศ ผ่านการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้การเรียนภาษาและวัฒนธรรมจีน รูปแบบการสอนใหม่ ๆ ตลอดจนการสร้างแพลตฟอร์มการเรียนภาษาและวัฒนธรรมจีน (Yu, 2020) ดังนั้น การขยายอำนาจอ่อนของประเทศจีนผ่านเครื่องมือสำคัญอย่าง “การเรียนการสอนภาษาจีน ” เป็นกลวิธีที่สามารถทำให้มั่นใจได้ว่าข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง จะสามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนของรัฐบาลจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางที่กำลังเกิดขึ้นนี้ อาจจะไม่ใช้สิ่งแปลกใหม่มากนักสำหรับสังคมไทย เนื่องจากประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์และความร่วมมือทางการศึกษามายาวนาน และมีการสนับสนุนมาโดยตลอด แต่หากมองในเชิงยุทธศาสตร์ความร่วมมือรูปแบบใหม่ ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มฯ และผลลัพธ์การดำเนินงานที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตระหว่างสองประเทศ กลไกการสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาจีนนี้ อาจเป็นได้ทั้งโอกาสสำคัญและความท้าทายให้การจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ประกอบกับในปัจจุบันภาษาจีน เป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมมากในตลาดแรงงานของประเทศไทย ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของนักลงทุนจากประเทศจีน ทำให้ยังต้องการแรงงานที่มีความรู้ความสามารถในภาษาจีนเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้นักเรียน นักศึกษา หรือแม้กระทั่งกลุ่มคนทำงานเป็นจำนวนมากให้ความสนใจในการเรียนภาษาจีนเพิ่มขึ้น เห็นได้จากโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีการเปิดสอนภาษาจีนกันอย่างแพร่หลาย และมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ตลอดจนบรรจุภาษาจีนเป็นอีกหนึ่งภาษาต่างประเทศเข้าไปในหลักสูตร เพื่อเป็นตัวเลือกในการเรียนแก่นักเรียน หรือที่เห็นได้จากการเปิดคณะหรือสาขา ที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รวมไปถึงการเปิดสถาบันสอนภาษาจีนทั่วประเทศ ดังนั้น การเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นภายใต้การขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของประเทศจีน ไม่ได้มีเพียงการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคม หรือเทคโนโลยี แต่ยังรวมถึงประโยชน์ด้านการศึกษาอีกด้วย อาทิ โครงการทุนการศึกษาของรัฐบาลจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เพื่อเป็นส่วนส่งเสริมในการเผยแพร่วัฒนธรรมจีน ตลอดจนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศจีน ซึ่งจะสามารถขยายโอกาสในการค้า การลงทุน การติดต่อสื่อสาร หรือทำธุรกิจร่วมกันระหว่างประเทศนานาประเทศกับประเทศจีนได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกของการเรียนการสอนภาษาจีน ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นของการเรียนการสอนภาษาจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงเลือกใช้การวิเคราะห์ผลกระทบจากปัจจัยภายนอก (PEST Analysis) เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยระดับมหภาคอย่างข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ที่มีผลกับการเรียนการสอนภาษาจีน โดยมอง 4 ปัจจัยพื้นฐาน อันได้แก่ 1. การเมือง (Political) เช่นนโยบายของรัฐ กฎหมาย มาตรการ 2. เศรษฐกิจ (Economic) เช่น อัตราการเติบโต ขยายตัวของเศรษฐกิจ 3. สังคม (Social) เช่น ค่านิยม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชากร และ 4. เทคโนโลยี (Technology) เช่น นวัตกรรม การพัฒนาเทคโนโลยีสำคัญ โดยการวิเคราะห์ผลกระทบจากปัจจัยภายนอกของการเรียนการสอนภาษาจีน ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง จะทำให้สามารถเข้าใจถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนในระดับนานาชาติ และชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญที่อาจส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้อย่างเป็นระบบ

1. ปัจจัยทางการเมือง (Political) : การขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางของประเทศจีน คือการเชื่อมโยงระหว่างรัฐสู่รัฐ ดังนั้น บุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษาจีนจึงถือว่าเป็นกุญแจสำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานระหว่างประเทศจีน กับประเทศปลายทางเป็นไปอย่างราบรื่น จากการศึกษาเอกสารสำคัญชื่อว่า

“Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road” ระบุว่า ประเทศจีนได้ลงนามข้อตกลงความร่วมมือกับกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางไปแล้วกว่า 200 ฉบับ และชี้ให้เห็นว่าประเทศเหล่านั้นมีการบรรจุ “ภาษาจีน” เข้าไปในการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ (NDRC, 2015) แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างรัฐนั้น มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีน อีกทั้ง การวิเคราะห์นโยบายของประเทศจีนในแง่มุมต่าง ๆ ยังส่งผลให้นานาประเทศต้องการให้มีผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้อยู่ในคณะทำงานต่าง ๆ ของรัฐ เพื่อให้การสร้างความร่วมมือต่าง ๆ กับประเทศจีนเป็นไปอย่างราบรื่น และไม่ถูกเอาเปรียบในเชิงของนโยบายความร่วมมือต่าง ๆ

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic) : การผลักดันให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศให้มีความรอบด้านและลึกซึ้ง ถือว่าเป็นภารกิจหลักของข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง การส่งเสริมการเปิดกว้างทางการค้า และลดกำแพงระหว่างกันด้วยการสร้างโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ พัฒนาระเบียงเศรษฐกิจร่วมกันคือภารกิจที่สำคัญเป็นอย่างมาก ในการนี้ การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจจึงได้ก่อให้เกิดความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นไปด้วย บุคลากรเหล่านั้นต้องไม่เพียงแต่พูดภาษาจีนได้ แต่ยังต้องมีความรู้ที่เกี่ยวข้องต้องทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการสื่อสารได้อย่างรอบด้าน จากการศึกษาเอกสารสำคัญชื่อว่า “Vision and Actions on Jointly Building Silk Road Economic Belt and 21st Century Maritime Silk Road” ระบุว่า ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2013 – 2018 ประเทศจีนได้ลงทุนในกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทางเป็นจำนวนกว่า 6 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ (NDRC, 2015) ซึ่งถือว่ามีอัตราการเติบโตที่สูงกว่าร้อยละ 27.4 ความสัมพันธ์ทางการค้าการลงทุนที่เกิดขึ้นนี้ ส่งผลให้เกิดความต้องการบุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาจีนในตลาดแรงงานของกลุ่มประเทศเหล่านั้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การเรียนการสอนภาษาจีนจึงกลายมาเป็นปัจจัยสนับสนุนหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจร่วมกันภายใต้ข้อริเริ่ม หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ส่งผลให้อัตราของผู้เรียนภาษาจีนในแต่ละประเทศเริ่มเพิ่มสูงขึ้น และยังเกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ที่จากเดิมเน้นการสอนทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน เพียงอย่างเดียว เป็นการสอนภาษาจีน ที่เสริมกับทักษะวิชาชีพอื่น ๆ ดังที่เห็นในประเทศไทย ว่ามีการเปิดหลักสูตรภาษาจีนธุรกิจ ภาษาจีนเพื่อการอุตสาหกรรม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานในประเทศ

3. ปัจจัยทางสังคม (Social) : การส่งเสริมความร่วมมือต่าง ๆ ภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง หลีกเลี่ยงไม่พ้นการเผชิญหน้ากับปัญหาทางสังคมในรูปแบบต่าง ๆ เนื่องจากสภาพสังคมที่ต้องเผชิญนั้น เป็นสังคมในระดับนานาชาติ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต และกฎระเบียบต่าง ๆ เป็นอย่างมาก อาทิ การก้าวออกไปลงทุนของบริษัทข้ามชาติจีน จะต้องประสบปัญหากับความแตกต่างของกฎหมาย ทั้งในการปฏิบัติตาม การตีความต่าง ๆ ซึ่งในการนี้ จำเป็นต้องพึ่งบุคลากรที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ เข้ามาเป็นตัวกลางในการแปล ทำหน้าที่เป็นล่ามระหว่างการสื่อสารที่เกี่ยวข้อง บริษัทข้ามชาติจีนจึงมีความจำเป็นต้องรับสมัครบุคลากรในท้องถิ่นที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้ และยังต้องมีความรู้ในเชิงกฎหมายอีกด้วย หรือแม้แต่เรื่องของวัฒนธรรม การที่บริษัทข้ามชาติจีนมาลงทุนในต่างประเทศ สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่สุดคือความแตกต่าง

ของวัฒนธรรม พนักงานของบริษัทข้ามชาติจีนที่มีสัญชาติจีนจะต้องเผชิญกับวัฒนธรรมที่แตกต่าง และประสบปัญหาทางการสื่อสาร เนื่องจากบริษัทข้ามชาติจีนแต่ละบริษัท ยังมีจำนวนผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาจีนได้น้อย หรือผู้ที่สื่อสารภาษาจีนได้อาจยังไม่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการทำงานมากพอที่จะเป็นคนกลางระหว่างหัวหน้างานชาวจีน และแรงงานท้องถิ่นได้ ดังนั้น การขับเคลื่อนการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างกันในการทำงาน จึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนขยายวงกว้างมากขึ้นในกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทาง มีการจัดตั้งสถาบันขงจื่อ ห้องเรียนขงจื่อเพิ่มมากขึ้นในช่วงหลายปีที่ผ่านมา เพื่อเป็นกลไกสนับสนุนและส่งเสริมการขับเคลื่อนข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง

4. ปัจจัยทางเทคโนโลยี (Technology) : ความร่วมมือด้านเทคโนโลยีภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง เป็นอีกหนึ่งความท้าทายสำหรับนานาประเทศ เนื่องจากการส่งออกเทคโนโลยีของประเทศจีนนั้น ยังคงมีข้อจำกัดทางด้านภาษาเข้ามาเกี่ยวข้อง การผลักดันให้การเรียนการสอนภาษาจีนขยายไปครอบคลุมด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ ของประเทศจีนจึงเป็นอีกหนึ่งความท้าทายที่กำลังจะเกิดขึ้นสำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในนานาประเทศ การส่งเสริมให้เกิดการใช้ภาษาจีนในการขับเคลื่อนการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีจะมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และเป็นการยกระดับการเรียนการสอนภาษาจีนไปสู่อีกขั้นหนึ่ง มีการบูรณาการภาษาเข้ากับเทคโนโลยี เพื่อใช้ประโยชน์ในแง่มุมอื่น

2.3 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย

ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทางส่งผลต่อการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเป็นอย่างมาก ภาษาจีนถือเป็นภาษาต่างประเทศที่สำคัญรองลงมาจากภาษาอังกฤษ มีการขยายและพัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยมีภาครัฐเข้ามาบิบทบาทในการส่งเสริมและผลักดันการเรียนการสอนภาษาจีนให้เข้าสู่ระบบการศึกษาของไทย ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาจีนทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จนถึงระดับอุดมศึกษา และร่วมกับหน่วยงานจากประเทศจีน รัฐบาลจีนมีความพยายามขยายกรอบความร่วมมืออย่างรอบด้านกับประเทศปลายทางภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง โดยเฉพาะด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยน และการสื่อสารอย่างถูกต้อง ซึ่งในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 2017 กระทรวงศึกษาธิการของประเทศจีนได้มีการประกาศ “Actions on Jointly Building Education Cooperation along BRI” เพื่อเป็นเครื่องหมายยืนยันการสนับสนุนพัฒนา และสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในระดับสากลร่วมกับกลุ่มประเทศตามแถบเส้นทาง (Shi, 2018) โดยในช่วงหลายปีมานี้ การเรียนการสอนภาษาจีนได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในกลุ่มประเทศที่มีความร่วมมือในด้านต่าง ๆ กับประเทศจีนภายใต้ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ประเทศจีนเองได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในจุดนี้ จึงมีความพยายามที่จะผลักดันการเรียนการสอนภาษาจีนให้เป็นที่นิยมขึ้นไปในระดับนานาชาติมากขึ้น

ในหนึ่งทศวรรษของข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ภายใต้การผลักดันของรัฐบาลจีน ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก การเพิ่มความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทย ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าขายที่ขยายตัวระหว่างประเทศจีนกับไทย ส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาจีนได้รับความนิยมขึ้น ทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา เนื่องจากความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาจีนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้

รัฐบาลจีนได้ลงทุนอย่างมากในการสร้างสถาบันขงจื่อและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมผ่านโครงการต่างๆ การลงทุนเหล่านี้ไม่เพียงแต่เพิ่มโอกาสการเรียนรู้ภาษาจีนเท่านั้น แต่ยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างสองประเทศ ทั้งนี้ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงและเพิ่มขึ้นของการเรียนการสอนภาษาจีนหลังจากการผลักดันข้อริเริ่ม “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” สถาบันการศึกษาไทยหลายแห่งได้เริ่มนำร่องหลักและพัฒนาสูตรการสอนที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารและการใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริง นอกเหนือจากการเรียนภาษาแล้ว การศึกษาวัฒนธรรมจีนยังได้รับการเน้นย้ำมากขึ้นเพื่อเพิ่มความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศจีน สิ่งนี้ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่นและความร่วมมือในระดับที่กว้างขึ้น

ข้อริเริ่ม “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ไม่เพียงแต่เป็นการเปิดโอกาสทางเศรษฐกิจและการค้าเท่านั้น แต่ยังได้สร้างพื้นที่ใหม่ในการเรียนรู้และการสอนภาษาจีนในประเทศไทย การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาจีน จะยังคงมีบทบาทสำคัญและขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามความต้องการทางเศรษฐกิจและการเมืองที่เพิ่มขึ้นในภูมิภาคและทั่วโลก

บทสรุป

การแลกเปลี่ยนด้านภาษาและวัฒนธรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” มักถูกมองว่าเป็นการใช้ภาษาและวัฒนธรรมจีนเป็นเครื่องมือการกระจายอำนาจอ่อนของประเทศไทย แม้ว่ากิจกรรมการแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมส่วนใหญ่จะไม่สามารถสร้างอำนาจอ่อนได้โดยตรง แต่จะช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์ ความเข้าใจและความสัมพันธ์ระหว่างกัน ผ่านการเรียนการสอนภาษา ผ่านการรับรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ หรือเฉลิมฉลองวันสำคัญหรือประเพณีร่วมกัน ตั้งแต่รัฐบาลจีนมีการริเริ่มยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” รัฐบาลไทยและรัฐบาลจีนได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือด้านต่าง ๆ ร่วมกัน ซึ่งนับเป็นก้าวแรกหรือก้าวสำคัญสำหรับความร่วมมือของทั้งสองประเทศ โดยการดำเนินโครงการต่าง ๆ จะมุ่งเน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม ไม่ว่าจะเป็นการสร้างงาน การค้าการลงทุน และนโยบายต่าง ๆ ตลอดจนขยายความเจริญไปยังพื้นที่ชนบทในประเทศไทย ทั้งนี้ ส่งผลให้ตลาดแรงงานของไทยต้องการแรงงานที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาจีนเป็นจำนวนมาก ทำให้คนไทยจำนวนมากหันมาสนใจภาษาจีน และสอดคล้องกับความต้องการของยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ที่ได้กำหนดบทบาทให้กับการเรียนการสอนภาษาจีนเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงความร่วมมือกับระหว่างประเทศ จึงเป็นโอกาสให้ประเทศจีนสามารถเข้ามา มีบทบาทของการเรียนการสอนภาษาจีนในประเทศไทยได้ และส่งผลให้แรงงานไทยมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ผ่านการแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรม และการให้ทุนการศึกษาให้กับคนไทยเป็นจำนวนมาก เพื่อรองรับบริษัทจีนที่สนใจเข้ามาลงทุนในประเทศไทยภายใต้ยุทธศาสตร์ “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ในอนาคต

บรรณานุกรม

- Aksornsri, P. (2016). *China's strategic plan to connect with ASEAN: The silk road strategy*. Khaosod Online. http://daily.khaosod.co.th/view_news.php?newsid=TURObWlZSXpNVEUyTURRMU9RPT0=§ionid=TURNd05nPT0=&day=
- Caixin Global. (2018, November 30). *Chart of the day: The growth of China's Confucius Institutes*. Caixin. <https://www.caixinglobal.com/2018-11-30/chart-of-the-day-the-growth-of-chinas-confucius-institutes-101354066.html>
- Guo, J. & Liu, S. Q. (2019). *Confucius Institute: Boosting people-to-people exchanges in countries along the “Belt and Road Initiative”*. China Pictorial. http://www.rmhb.com.cn//zt/ydyl/201901/t20190131_800155784.html
- Han, W. Y. (2021). Teaching Chinese to speakers of other languages contributing to the construction of Belt and Road Initiative. *Journal of Changchun Education Institute*, 2021(12), 40-46.
- Liu, X. & Li, M. H. (2020). Response and breakthrough: Review and prospect of Chinese international education research under the initiative of Belt and Road Initiative (2014-2019). *Journal of Yunnan Normal University (Teaching & Studying Chinese as a Foreign Language Edition)*, 18(6), 76-83.
- Shi, Y. Q. (2018). *Educational cooperation promotes people-to-people bonds*. Renmin. <http://edu.people.com.cn/n1/2018/0222/c1006-29827494.html>
- Yu, X. Y. (2020). Language and Cultural Diplomacy under the " Belt and Road Initiative"—Case study of the Chinese Language Learning Program for Foreign Government Officials. *NINGXIA SOCIAL SCIENCES*, 2020(2), 206-210.
- Zhao, C. X. (2020). An Analysis on the Functions and Paths of Confucius Institute in the Perspective of Construction of “The Belt and Road”. *Journal of Henan University (Social Science)*, 60(2), 131-137.